300

బలహీనులు

పెళ్ళిముందునుంచీ సుమతి వాడిపోయిన మొగంతోనే వుంది. ఈనాడు మరీ విచారంతో కృంగిపోయివుంది. ఆమెకీ దుఃఖం ఇహ ఎప్పటికీ అంతంకానిదిగానే కనిపించింది. అయినా ఎప్పటి కప్పుడే ఈ అనంతమైన దుఃఖవాహిని కెక్కడో అంతం అనేది ఉండక తప్పదనే ఊహ ఆమెను ఒకించుక ఊరడిస్తూనే ఉంది.

తలిదండ్రుల కామె ఎప్పుడో చెప్పింది; ఈ భర్త తన కిష్టంలేదని. అయితే పరిస్థితులు ఆమె, తన కోర్కెను నెర వేర్చుకోడానికి ఎక్కడా వీలుచిక్కే మార్గాన్ని సృష్టించ లేకపోయాయి.

అతనితో ఆమె వివాహం జరుగుతూందని తెలిసిన అమ్మ లక్కలు, 'అయ్యో పాపం! చూడవే దాని బ్రతుకెట్లా అయిందో' అంటూఉంటే, ఆమె వినలేకపోయింది. తన బ్రతుకును గురించి అంత బాధపడుతున్న ఆ సానుభూతి పరులముందు, ఆమె గట్టిగా ఏడ్చెయ్యాలని అనుకుంది. కాని ఆమె కేడుపుమాత్రం రాలేదు.

ఆమె ఎన్నో రాత్రుల చిట్టచీకటిలో, నిండు వెన్నెలలో చుక్కల్ని చూస్తూ చంద్రుణ్ణిచూస్తూ కంటతడిపెట్టింది. అయితే ఆమె కంటితడి తుడిచి పారెయ్యడానికి అవి ముందుకు రాలేదు. ఆమె మూగగా ఏడ్చింది. అవీ మూగగా తమ అశక్తతను తెలియజేసుకున్నాయి. ఆమె చాల సార్లనుకుంది: ఈ పెళ్లి జరిగేసమయానికి ఏ దేవతైనా అడ్డుపడి— ఈ పెళ్లి నాపెయ్యగూడదా అని; అందుకోసమే తను ఎదురు చూస్తున్నట్లుగా ఆ పెళ్లిపీటలమీద కూర్చొని ఉంది. అయితే అట్లా ఏ దేవతా రాలేదు. పెళ్లి నిరాటంకముగా జరిగిపోతూనేవుంది.

సుమతి, తను ఏడుస్తూ ఉంటే, అంతా సుఖంగా నవ్వుతూన్నట్లు ఊహించుకుంది. పాపమామె తల మరింత భూమిలోనికి దించుకొని పోయింది. కాని, అక్కడనే ఏవేవో నిట్టూర్పులు ఆమె కతి సమీపంలో సన్నసన్నగా వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి. అవి తనగురించేనని ఆమె అనుకుంది. అట్లా ఎవ్వరో తన గురించి బాధపడుతున్నారని తాననుకొనగలుగుతూఉంటే తన మనస్సుకెంత శాంతిగా ఉంటూంది అనుకుంది. కాని ఇంతలోనే ఈ లోకంలో పెళ్ళిచేసుకున్న ఏ స్త్రీకూడా తనంత నిర్భాగ్యురాలు కాదని కుమిలిపోయింది. అందులో ఈ రోజుల్లో తన కిలాంటి దుర్గతి పట్టడం - ఎంత అవమాన కరమైన విషయం! పోనీ తనుకూడ మనసార ఒక యువకుణ్ణి ప్రేమించిందికదా! కాని... ఏమిటో... అతను

తనకన్నా బలహీనుడు. బ్రతుకు తెరువు చూసుకోలేని అర్భకుడు! అతను తనవైపు చూసి ఏడుస్తూఉంటే అలా కళ్ళనీళ్లు గ్రుక్కుతూ ఉంటే—తనే అతనితో లేచి ఎక్కడికో ఈ ఆకాసం కొసలకు పారిపోవాలని అనుకుంటూంది. కాని ఏమిటో అట్లా ఏమీ జరగడంలేదు. ఆకసంకొసలకు ఎలా తేలిగ్గా 'తేలిపోవాలో' తేలడమూలేదు. మనసు పనిచేస్తూన్నట్లు పనులు జరగడంలేదు. నిజంగా ఆ అనసూయ తనను ఎంత వెక్కిరిస్తూందో! ఇష్టమైన భర్తకోసం ఎన్ని అడ్డంకుల్ని అవలీలగా దాటేసింది! ఎంత సాహసవంతురాలు! ధైర్యంలేని వాళ్ళపైకి బాధలిట్లాగే ముసురుకుంటాయి కాబోలు... సుమతి క్షణంలో ఆ పెళ్లిపీటల మీంచి, లేచి పారిపోవాలనిపించింది. కాని ఆమె మీద ఎన్ని కళ్లునిలచి ఉన్నాయో...ఎన్ని ఉరిత్రాళ్ళు జారుగా బిగిసిపోడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయో... ఇది ఎంత అప్రతిష్ఠ! ఆమెతల్లి నూతిలో పడిపోదూ...ఆమె తండ్రి తల బాదుకొని చనిపోడూ...ప్రేమకోసం ఆమె పారిపోతుంది... పరువుకోసం ఆమె తలిదండ్రులు చచ్చిపోతారు!

ఎందుకనో ఆమెకు ఆమెమీదనే అనుమానం వేసింది. నిజంగా తను తన తలిదండ్రులు ప్రాణాలు పోగొట్టుకుంటారేమోనన్న భయంతోనే పారిపోవడం మానేసిందా...? అబ్బె లేదు. తనే... అక్కడనుంచి ముందుకు ఒక్క అడుగు వేసే స్థితిలో లేదు. అసలు తనే లోకానికి భయపడిపోయింది.

ఇతరులకోసం తను త్యాగంచెయ్యడం అటుంచి, తనకోసం తనే ఏమీ చేసుకోలేక పోతూంది. లోకం తనకింత బలహీనత నెట్లా కట్టబెట్టింది? పిచ్చిలోకం! తనమీద బలవంతంగా రుద్దిన ఆ బలహీనతేమిటి? అసలు అట్లాంటి భయాలనది ఎంత మందిమీద పులమలేదు? అయితే వాళ్లట్లా దాని అదుపాజ్ఞలకు లొంగిపోయారా? తనే ఎందుకు లొంగి పోవాలి? ఆలోచిస్తూ ఆలోచిస్తూ తను మళ్లీ మొదటికే వస్తూందేమిటి? మొదలూ లేదు; చివరా లేదు. తను ఇక్కడ నుంచి పారిపోవడం మాత్రం ఉత్తదే! ఒకవేళ సూర్యం పిచ్చివాడైపోయి ఇక్కడకొచ్చి ఇంకెవ్వరికీ తన్ను పెళ్లి చేసుకొనే హక్కులేదని విలపిస్తేనో... అమ్మో! ఇంత మందిలో...అబ్బే!... అదేమంత బాగుండదు. వీళ్లంతా ఏమనుకుంటారు... ఈ అమ్మాయి గుణం మంచిది కాదని అనుకుంటే?... ఛీఛీ... నిజంగా సూర్యం వస్తాడేమో... ఒక వేళ సూర్యం వస్తే తనేంచెయ్యాలి? సూర్యం నావాడు.... సూర్యాన్నే పెళ్లాడుతానంటే.. అవును... అలా అనేస్తే ఎంతో చక్కగా ఉంటుంది. వీళ్లంతా యెందుకొప్పుకోరు? ఇది ఎంతో బాగుంది. సూర్యం ఇప్పుడు ఇక్కడికొస్తే ఎంత బాగుంటుంది? మరి వీళ్ళు సూర్యాన్ని పెళ్లిచేసుకొని ఏమి బావుకుంటావే అంటే... నాన్నకూడ అలాగే అంటున్నా డుగా... వీళ్లూ అదే అంటారు. అయితే వాళ్లలా అంటే నేను మాత్రం ఊరుకోను. మేం ఎలా బ్రతికితే మీకేం

అంటాను. ఔను మేం ఎలా చస్తే వీళ్లకెందుకు? అబ్బ! తల తిరిగిపోతూంది. ఈ పెళ్లి నాకొద్దు... అమ్మా నాకీపెళ్లి వద్దే...' ఆమె బావురుమని ఏడ్వబోయింది. కాని ఆ దుఃఖం ఆమె కంఠంలోనే సుడిగుండాలు తిరిగి ఆమె కన్నుల్లోంచి ధారగా ప్రవహించింది.

పెళ్లికొడుకు మంగళసూత్రం కడుతూండగా అతని చేతిపైన కన్నీళ్లు పడటం జరిగింది. అంతే... పెళ్లికూతురు స్పృహతప్పి పడిపోయింది! 'అయ్యో... అయ్యో' అన్నారంతా. వెంటనే ఆమె మొగంమీద నీళ్లు చల్లారు. ఆమె స్పృహ తెచ్చుకొని లోకాన్ని లోకంగా అర్థం చేసుకునే స్థితికి వచ్చేటప్పటికి పెళ్లి అయిపోయిందనిపించారు. జరుగవలసిన తతంగాలన్నీ జరుగకపోయినా అవన్నీ జరిగినట్లే భావించారు.

పెళ్లికొడుకు తరపువారు, పెళ్లికూతురికి మూర్ఛరోగం ఆదీ లేదుకదా అనే అనుమానంలో పడుకొని కాస్సేపు గింజుకున్నారు. సుమతి ఈడు పిల్లలంతా, ఆమె బంధువులు, నెచ్చెలులతోసహా, 'మా సుమతికెంత కష్టంవచ్చింది. దానికిలాంటి రాత రాసుంది కాబోలు!' అని మదిలో కలత జెందారు. పెళ్లికొడుకుతరపు సుమతి వయసు అమ్మాయిలంతా, 'ఈ ఏడుపు పిల్లకి ఈ మొగుడు ఆనలేదు కాబోలు!' అని చీదరించుకున్నారు. పెళ్లికూతురుతల్లి, కూతురు అవస్థ చూసి కంటతడి పెట్టుతుంది. తండ్రి, ఇంతమందిలో తన

కూతురు తల కొట్టేసిన పని చేసిందని లోలోన కుళ్ళిపోయాడు. ఇదంతా చూసి, ఎవరో ఇదేదో బలవంతం పెళ్ళిలా ఉందే... అని పుసుక్కున అనేశారు. అయితే ఈ మాటను అక్కడి వాళ్ళు చాల తేలిగ్గా తీసిపారేశారు. ఆ మాటను విననట్టుగానే ఊరుకున్నారు. అలా ఊరుకోడమే కాకుండా, 'ఆ అ. ఇదంతా ఈ రెండురోజులే... ఆ తరువాత వాళ్లే కలసి పోతారు' అని ఎంతో తృప్తిని ప్రకటించారు. 'చిన్నపిల్లమ్మా తెలియనితనం' అని ఎవ్వరో పెళ్ళికూతురుమీద విపరీతమైన సానుభూతిని కనబరచారు. 'ఆ మూడు ముళ్ళు పడిపోయాయా ఇక వాళ్లే ఈదుకుపోతారు' అంటూ ఓ ముసలమ్మ దీర్ఘం తీసింది. పాపం సుమతి ఒళ్ళు మళ్లీ స్పృహతప్పి భూమిపైకి ఒరిగిపోయింది.

సుమతి ఇప్పుడు అత్తవారింటిదగ్గర ఉంది. ఆ ఇల్లు ఓ మోస్తరుగా పెద్దదనే అనాలి. గదులన్నీ విశాలంగా చూడ ముచ్చటగా ఉన్నాయి. ఒక గదిలోనుంచి మరొక గదిలోకి మార్గాలు వుండటంవల్ల, మాష్టరుగారి పొడగిట్టని సుమతికి, ఆయనను తప్పించుకు తిరగడానికి అవి ఎంతో ఉపకరించాయనే చెప్పాలి. ఆ ఇంటి వెనుక దొడ్డిలో నీటుగా పూల మొక్కలు తలలెత్తుకొని కాలేజీకి పోయే అమ్మాయిల్లా కలకల్లాడుతూ ఉన్నాయి. భూదేవి కడుపులోని సారాన్ని పుణికి పుచ్చుకొని విజ్ఞానపు రంగుల్నీ సువాసనల వెల్లువల్నీ,

అందాల దొంతర్లనీ సంతరించుకొని 'మేం ఎంత గొప్ప వారమో చూసుకో ఓ గాలి బావా' అని కేరింతాలు కొడు తూన్న ఆ పూలమొక్కల్ని ఎంతో తమాషగా కౌగలించు కొని గాలి—హాయిహాయిగా గంతులేస్తూ ఆ ఇంటి గదు ల్లోంచి బయటకు పోతుంది. పోతూపోతూ సుమతిని చూసే పోతుంది. పాపం సుమతి చూడనట్టే ఊరుకుంటుంది. అయినా ఆ సుకుమార శీతలవాయు కుమారునికి ఏమాత్రమూ కోపము రాదు. సుమతికి ఏడుపు రాకుండానూ పోదు!

సుమతి ఇక్కడకు వచ్చిననాడు ఎవ్వరితోనూ మాట్లాడ లేదు. 'మూగపిల్లలా అలా ఉంటుందేమమ్మా' అంటూ చాలామంది మూతి ముడిచారు. 'మా మాష్టరుగారికి దొరగ్గా దొరగ్గా ఇలాంటిపిల్ల దొరికిందేమిటి? ఆ లక్ష్మి ముందు ఈ పిల్ల ఎందుకూ కొరగాదు, అబ్బో... ఆ లక్ష్మి ఇంట్లో తిరుగుతూవుంటే ఎంతకళగా ఉండేది!' అన్నారు; లేని ఆ లక్ష్మి వాళ్లకేదో ఒరగబెట్టినట్టు, ఇప్పుడున్న సుమతి ఇక ఎప్పుడూ వాళ్లకేమీ చిదిమేరకం కానట్టూ.

ఆ ఇంట్లో ఇంకెవ్వరూ లేకపోవడంవల్ల సుమతికేమీ పాలుపోవడంలేదు. ఇంకొకరెవరైనా ఉండటం ఆమె కెంత గానో అవసరమైనట్లు తోచింది. అయితే అది ఎట్లాసాగు తుంది? మాష్టరుగారితో ఆమె మాట్లాడదు. అట్లాగని అతను మాత్రం సుమతిని పలుకరిస్తున్నాడా అంటే... అబ్బే... అదీలేదు. అతను మాట్లాడకపోవడం సుమతికి

ఉరిపోస్తూన్నట్లుగా ఉంది. తనతో ఆయన ఏ దృష్టితో మాట్లాడటంలేదో ఆమెకు అప్పుడప్పుడు తెలుసుకోవాలని ఉండేది. అయినా వారు మాట్లాడకపోవడమే బాగుంది' అని ఊరుకొనేది.

మొదట కొన్నిరోజులు ఇంట్లో ఏ వేవికావాలో దాసీ మనిషికి చెప్పేది. ఆ తరువాత ఆమె కావలసినవన్నీ ఓ చీటీ వ్రాసి మాష్టరుగారి టేబిలుమీద పెట్టేది. క్రమేణా ఆమె కదే అలవాటయింది.

మొదట్లో ఒకే గదిలో వారిద్దరూ విడివిడిగా పడుకొనే వారు. అయితే అతనివైపు ఆమె చూసేదికాదు. ఆమెవైపు అతను చూసినా చూడనట్లే ఉండేవాడు. ఆమెకు నిద్ర వచ్చే సమయాన ఆ మాష్టరుగారు గుర్తుకొచ్చి భయం భయంగా నిద్రాదేవి ఒడిలో ఒరిగిపోయేది.

ఓ రాత్రి సుమతికి మాష్టరుగారి మొదటిభార్య లక్ష్మి గుర్తుకొచ్చింది. ఆ లక్ష్మి ఆయనను ఎంత సుఖపెట్టేదో... వాళ్ళిద్దరూ ఎట్లా కాపురం చేసేవారో... అన్న ఆలోచన, ఆమె ఎదలో కల్లోలంగా విహరించింది. విపరీతమైన భయంతో ఆమె పిచ్చిగా, 'ఔను ఆయన ఒంటరి దాన్ని చేసి తనను బలవంతంచేస్తే...? అట్లాంటివాడైతే... ఇక తనేమి చేయగలదు...? ఇక్కడనుంచి ఎట్లా తప్పించుక పారిపోగలదు ? ఔను...ఎలా పారిపోగలదు? ఎలా...? ఆమె గజగజ వణికింది. ఈ ఊహ ఆమె నాభి భాగంలోంచి కెవ్వున

ఉవ్వెత్తుగా విజృంభించి, ఎవ్వరో కత్తుక ఆకస్మాత్తుగా పిసికేస్తూంటే మరిపైకిపోలేక అక్కడనే స్తంభించిపోయి గిజగిజ తన్నుకుంటూ ఉన్నట్లు, కొట్టుకుంది.

ఈ సంసారాన్ని చూసి ఆ వీధిలోని అమ్మలక్కలందరూ చాల మెచ్చుకున్నారు. మొనగాడంటే మాష్టరుగారే మొనగాడని వాళ్లంతా మెచ్చుకున్నారు. 'ఎంత పొందిక అయిన పిల్లను చేపట్టాడు...' అని సంతోషించారు.

సుమతిలో విచారం దట్టంగా క్రమ్ముకుంటూనే ఉంది. ఈ ఊబిలోంచి బయటపడే మార్గం ఒక్క చావు మినహా మరేముందో .... ఎంతాలోచించినా ఆమెకు అంతు చిక్కలేదు.

కూరగాయలు తెచ్చే జీతగాడుగా మాష్టరుగారు, వంటలు వండే వంటలక్కగా సుమతి, ఆ ఇంట్లో వెలిగిస్తూన్న కాపురాన్ని చూసి ఆ పేట పేటంతా 'ఎంత చక్కని సంసారం' అని, ఆనందించకుండా ఉండలేకపోయింది.

మాష్టరుగారు ఇట్లా తనతో మాట్లాడకపోవడం సుమతికి ఓ రోజున చాల బాధకలగింది. ఆయన, వెలివేసినట్లు తనతో మాట్లాడకపోవడం ఆమెకు చిన్నతనమయింది. ఈ దృష్టి ఆయన కుండడం చాల అన్యాయమనిపించింది. కాని ఈ దృష్టి ఆయన కెందు కుండకూడదో ఆమె స్పష్టపరచుకొనలేకపోయింది. తను ఆయనగారి మొగాన్ని చూడటా

నికే ఇచ్ఛగించడంలేదు. అట్లాంటి తనతో ఆయనెట్లా మాట్లాడగలడు ?

ఒకరోజున మాష్టరుగారు తలదువ్వుకుంటూ ఉండగా అద్దంలోని అతని మొగాన్ని ఆమె అకస్మాత్తుగా చూడటం సంభవించింది. 'ఏమిటి ఆ ముఖంలో ముసలితనంలేదే... ముఖం వికారంగాలేదే...' అని ఆమె ఆశ్చర్యపోయింది. కాని వెనువెంటనే ఆమె, 'ఆ ముఖమెలాఉంటే నాకేం' అని తనుతనే సమాధానపరచుకుంది. 'ఆ...అ...అది అద్దం చేసిన దగా!' అని ఆమెలో ఎవ్వరో మళ్ళీ ఈర్ష్యగా ఉటంకించారు. ఆమె, 'ఒకసారి ఆయనను సరిగ్గా చూస్తే' అనుకుంది. కాని, 'ఇదేంపని... ఇదేంపని...' అని తనను తనే తిట్టుకుంది. ఆవేళ ఆమె ఏ పనీ సరిగ్గా చేయలేకపోయింది. ఆనాటి నుంచీ ఆమెకీ విషయాన్నిగురించిన ఆలోచనలు అధికమైపోవడం మొదలుపెట్టాయి. ఈ తలంపులు హెచ్చయ్యేకొద్దీ మరొకవిషయమేదో అతిముఖ్యమైనది జారవిడిచేస్తూన్నట్లుగా ఆమె మధనపడేది. అప్పటినుంచీ ఆయన ముఖం ఏరూపేణా తనకు తటస్థపడకుండా ఉండేందుకు ఆమె మరింత జాగ్రత పడజొచ్చింది.

ఆమె కూరల్లో ఉప్పువెయ్యడం మరచిపోవడమో, కారం జాస్తిగా పరాకున వేసేస్తూఉండడమో చేస్తూనేవుంది. అయితే ఆమె ఎలా వండినప్పటికీ అతను అన్నం విడిచిపెట్టెయ్యడం గాని, కూరలు కెలికి వదిలెయ్యడంగాని, ఎప్పుడూ చెయ్య

లేదు అయినా సుమతి తన మనసులో కుమిలిపోయేది. వాని ఎంత బాధ పెడుతున్నాను ఎంత బాధ పెడుతున్నాను అని ఎదలో తెగనలిగిపోయేది. ఆడదాన్నై ఉండి, దగ్గర ఉండి ఏమికావాలో కనుక్కుంటూ ఒకటికి పదింతలు వడ్డించి పుష్టిగా తినేట్లు చేయవలసిందిపోయి, ఇలా మారుమూలను నిలబడి ఉండడం ఎంత నీచమైన పని... ఎంత నీచమైన పని... అని ఎంతగానో నిట్టూర్చేది.

ఏయే సరుకులు కావాలో వ్రాసిన చీటీ టేబిలుమీద పెడుతూండగా ఓరోజున సుమతి ఆ టేబిలుమీద ఓ అందమైన చీర, జాకెట్టుగుడ్డా ఉండడం చూసింది. వాటిని చూడగానే ఆమె గుండెలు దడదడ కొట్టుకున్నాయి. వాటిని స్వీకరించాలా, స్వీకరించగూడదా అని ఆమె తబ్బిబ్బయింది. ఛిఛీ, నేనెందుకు తీసుకోవాలి అనుకుంది. అవును వాటిని పుచ్చుకోకుండానే ఉండాలి అని గుండెను గట్టిపరచుకోబోయింది. కాని వెనువెంటనే 'ఎందుకు పుచ్చుకోవ్...? ఏం...? అలాంటిదానివిక్కడ ఎందుకు వంటచేస్తున్నావ్...? ఇక్కడ ఎందుకు అన్నం తింటున్నావ్...?' అని సుమతి నెవ్వరో ఖచ్చితంగా నిలేసి అడిగారు. అతనికి వంట వండటానికి ఇష్టపడిన దానవు, అతని అన్నం తినడానికి అయిష్టం లేనిదానవు, అతను ఇచ్చిన చీరను పుచ్చుకోడానికి ఏమొచ్చింది?' అని ఆమె మనసు నిశితంగా విమర్శించింది. సుమతి నీరసించుకపోయింది. 'అరే... ఇదేమిటి... ఇదేమిటి...

నేనీ పనుల కిష్టపడ్డానా?... లేదు ... లేదు ...' అని ఆమె ఏడ్వబోయింది. కాని ఆమె కేడ్వరాలేదు.

ఆ చీర నేమిచెయ్యాలో అర్థంకాలేదు. తను వడ్డించిన వంటకాలు ఆయన తింటున్నాడు కాబట్టి ఆయన తెచ్చిన చీర, తను కట్టుకోకపోతే ఏమీ బాగుండదన్నమాట! అయితే వారు తనకు తృప్తిని కలిగించటానికే తింటున్నారా... వారి తృప్తికోసం తనూ ఆ చీర కట్టుకోవాలా... ఏమిటిది... అసలు ఈ చీర తనకెందుకు నచ్చింది? కాని ఆయన తెచ్చినవేవీ తనకు నచ్చగూడదనే భావము తన కెందుకుంటోంది... 'ఓహో సుమతీ నీవు ఇలా మారిపోతున్నా వేమిటి?

మాష్టరుగారు లేనప్పుడు ఉల్లం ఉందమ్మా అంటూ వచ్చిన పుల్లయ్యగారి భార్య, ఆ టేబిలు మీద ఉన్న చీర చూసి, 'ఎంతమ్మా ఈ చీర? చాలా బాగుంది' అంది. ఈ మాట వినగానే సుమతి ఎంతో ఖంగారుపడింది. ఇట్లా ఈ చీర పీకలమీదికి తెచ్చిందేమిటి అని ఆమె కలవరపడింది. అప్పుడప్పుడు పొరుగిళ్ళ ఆడవాళ్లు వేసే చిక్కు-ప్రశ్నలకు ఎట్లాగో అట్లాగ సమాధానాలు చాల ముక్తసరిగా ఆ సమయానికి తగ్గట్టుగా చెప్పేస్తూ ఉండేది. ఆ సమాధానాలన్నీ చాల మట్టుకు తమ కాపురం హాయిగా నిక్షేపంలా ఉందనే అర్థాలతోనే అంతమయ్యేది. తనకు తెలియకుండానే తను ఇట్లా ఎందువల్ల మాట్లాడేస్తూందో సుమతికోపట్టాన అంతు

చిక్కలేదు, ఇష్టంలేకపోయినా, తను ఎందువల్ల ఈ కాపురానికి ఇష్టపడ్డట్టు నటించడమో ఇందులో ఏ పరమార్థం దాగి ఉందో ఆమెకు గ్రాహ్యం కాలేదు.

'చాలా బాగుంది సుమతీ! ఎంతకుకొన్నారేమిటి' అంది మళ్ళీ ఆ వచ్చిన వనితారత్నం; చీరపొరలు అటూఇటూ త్రిప్పుతూ. సుమతి ఈసారి ఈ అగ్నిపరీక్షలోంచి తప్పించుకొనే మార్గంలేక, 'మీరు చెప్పండీ! ఎంతకు కొనవచ్చో?' అంది. ఈ మాటలు ఆమె శ్రవణేంద్రియాలకే ఎంతో వికారంగా అసహ్యంగా వినిపించాయి. కాని ఏమిచేస్తుంది? ఆ వచ్చినామె పకాపకా నవ్వి, 'బలే నంగనాచివే అమ్మాయ్! నా అంచనాకేంగాని - చెప్దూ' అంది కొంచెం లాలనగా, సుమతికి చాల కష్టదశవచ్చింది. అయినా ఆమె నిలద్రొక్కుకొని లేని నవ్వును గ్రుమ్మరించుకొని, 'సరిగ్గా నేనూ ఇందాక మీలాగే అడిగానండి... కాని, నాకేం తెలుస్తుందండీ, ఈ చీర ఖరీదెంత ఉంటుందో' అంది. దానితో ఆ వచ్చినామె, 'సరిసరి. దీని ఖరీదు ఇంకా మీ ఆలుమగల వేళాకోలాల మధ్యనే నలుగుతూందన్నమాట! ఈ రాత్రికి దీని ఖరీదెంతో అంతుచిక్కుతుందిలే' అంటూ అక్కడనుంచి ముసిముసినవ్వులతో వెళ్ళిపోయింది. అయితే ఆమె అల్లంతమాత్రం మరచిపోయి వెళ్ళలేదు. పాపం సుమతి బరువుగా మంచంమీద కూలిపోయింది. 'తనకింత బలహీనతేమిటి? తనకిష్టంలేని మాష్టరుగారిని ఎంతో ప్రేమిస్తున్నట్లు ఈ లోకాన్ని తను

మధ్య పెట్టడమేమిటి? ఈ మోసం ఏమిటి? ఈ ఆత్మవంచ నేమిటి?' ఆమె తలలో భయంకరమైన జ్వాలలు లేచి ఆకాశానికి అంటుకున్నాయి. అప్పుడే జాలిగా చల్లని కన్నులు తెరచి ఆమెవైపు ఎక్కడ లేని బాధతో చూస్తూన్న సూర్యం ఆమె కళ్ళముందు నిలిచాడు. 'సుమతీ! నన్ను మరచిపోతున్నావా? నీకోసం నేను ఇక్కడ ఒంటరిగా ఎంత దుఃఖిస్తు న్నానో నీకేం తెలుసు? సుమతీ! నీకోసం నేనిలాగే కృంగి కృశించిపోతాను' అన్నాడు. సుమతికీ మాట కాస్త చల్ల దనాన్ని కూర్చింది. అతను తనకోసం ఒంటరిగా అలా కుమిలి పోతున్నాడన్న విషయం తనకెందుకనో తృప్తిగా ఉండడం— ఆమెకే ఆశ్చర్యం వేసింది. 'ఇదేమిటి సుమతీ! నీవు సూర్యాన్ని ప్రేమిస్తున్నావా...? సూర్యం నీకోసం పడే ఆరాటాన్ని ప్రేమిస్తున్నావా? ఇందులో ఏది నిజం? ఏమిటి సుమతీ!' ఈ దెబ్బకు సుమతి ఏమాత్రం తట్టుకో లేకపోయింది. ఆమెలో ఏదో భరించనలవికాని భావం ఆవేశించి, ఆమె ముఖంలోనికి దుస్సహమైన ప్రేతకళ నీడ్చుకవచ్చింది. ఆమె కనులు, పిచ్చిచూపులు నింపుకొని శూన్యంలో ఏకమై పోయాయి.

ఇప్పటికొచ్చి సుమతి మాష్టరుగారి కంఠాన్నే వినలేదు. ఆయన ఎవరితో మాట్లాడుతూ ఉన్నా ఏదో రహస్యం చెవిలో ఊదుతున్నట్లుగానే ఆమె గుర్తించేది. ఒక్కొక్క

ప్పుడు ఆయనది కీచుకంఠమేమో అని అందువల్లనే ఆయన తన కంఠాన్ని తనకు వినిపించకుండా దాచుకుంటున్నాడేమో అనుకుంది. అయినా తనకెందుకూ ఆయనగారి గొంతుక గొడవ? ఆయన కంఠం శ్రావ్యంగా ఉంటే తనకేం? కాని ఆ కంఠం మధురంగాఉండకూడదని తన 'గుండెల్లో ఎవ్వరో పెద్దగొడవచేస్తున్నట్లుగా ఉందేమిటి? ఔను అలా అనిపిస్తుందేమిటి అనుకుంది సుమతి.

అబ్బ! ఎంతచక్కగా తెల్లవారిందనీ ఆవేళ! అయినా సుమతిమాత్రం అదోలానే ఉంది. తల్లి వచ్చి పుట్టింటికి రమ్మంటే రానంది. తండ్రి రెండు రోజులుండి పోవే...అని బ్రతిమాలినా అక్కడనుంచి కదలనంది. అక్కడ సూర్యం ఉన్నాడని తెలిసికూడ తను ఎందుకని అలా అన్నదో... సూర్యం ఎట్లా ఉన్నాడో... ఈ విషయం అమ్మనడిగితే! పోనీ ఎట్లా ఉన్నాడో అడిగి తెలుసుకునే బదులు, అక్కడకు పోయి ఒకసారి చూస్తేనో... ఉహు, ఇంక అతని మొగం చూడొద్దు... చూడొద్దు... చూస్తే... చూస్తే... ఎటు బోయి ఏమి వస్తుందో... సుమతి పిరికి గుండెల్లో భయం విపరీతంగా ఆక్రమించింది. వెంటనే ఆమె మనసు, సుమతీ... నీకు సూర్యాన్ని నిజంగా చూడాలనే లేదు. అంతేకదూ...' అంది. 'అదేమిటి ఎందుకు లేదు? అతన్ని చూడాలని ఎందుకు లేదు' అంది సుమతి. 'ఔను నీకు సూర్యాన్ని చూడాలనే ఉంది. కాని...కాని నీవు సూర్యాన్ని మరచిపోడానికే

ప్రయత్నిస్తున్నావు సుమతీ' సుమతి రెండు చేతులతో మొగం కప్పుకొని, అక్కడనుంచి గబగబా పారిపోబోయింది. కాని ఎక్కడికి పోగలదు ?

కాలం కొందరికి గబగబా కామెట్ మీద కూర్చొని ఎగిరి వెళ్లిపోతూన్నట్లూ కొందరికి వాళ్ళున్నచోటే గుండె ఆగి చచ్చిపోయినట్లూ అనిపించింది కాని కాలం మాత్రం వాళ్ళను చూసి నవ్వుతుంది.

'సుమతీ...సుమతీ' అని సుమతి నెవ్వరో తియ్యగా పిలిచారు. వంటగదే సర్వస్వమూ ఐన సుమతి, 'ఇదేమిటి నన్ను పిలిచేవాళ్లెవ్వరు ? అనుకుంది. అది మగవాళ్ళ కంఠం లాగుందే. నన్ను పిలిచే మగవాళ్ళెవ్వరు?' అనుకుంటూ గుమ్మంలోంచి, వీధి గదిలోనికి తొంగిచూసింది. అక్కడ ఎవ్వరో క్రొత్తవాళ్ళు చాలమంది ఉన్నారు. మాష్టరుగారు ఎక్కడకు వెళ్లారో ఈ వేళకు ఈ గదిలోనే ఉండాలే. అరే ఈయనెవ్వరు? ఎప్పుడో చూసినట్లుందే' అనుకుంటూ సుమతి 'ఎవరండీ మీరు' అనబోయింది. కాని ఈ మాట ఆమె లోంచి బయట పడకముందే. సుమతీ ఈవిడ మా అక్కయ్య. మా పెత్తల్లికూతురు వీళ్లు ఆమె పిల్లలు' అన్న గొంతుక వినిపించింది, 'ఎంత మధురంగా ఉంది ఆ కంఠం ! ఈయనేనా మాష్టరుగారు ! ఎంత బాగున్నారు. ఇంకానయం పైకి ఎవరండీ మీరు అన్నానుగాను. ఇంకానయం' అని సుమతి సతమతమైపోతూంటే ఆమె ఎదలోని ఎద 'సుమతీ ఇంత

మంచివారు నీకు భర్తగా దొరకటం— ఎంత అదృష్టం అబ్బ! ఆ నిర్మలమైన పవిత్రమైన నేత్రాలు చూశావా' అంది. సుమతి కళ్ళు ఆ వచ్చిన వాళ్ళను సరిగ్గా చూడలేక పోయాయి. అవి తమముందు తెరలు దించుకొని నిలుచు న్నాయి.

'అదేమిటే అమ్మాయ్. అదేమిటి నీకళ్లల్లో నీళ్లు నిలి చాయేం?' అంటూ మాష్టరుగారి అక్క, సుమతిదగ్గరకు వచ్చింది. సుమతి కంగారుగా తలను ప్రక్కకు త్రిప్పుకొని, చీర కొంగుతో కళ్ళను అద్దుకుంటూ, 'అబ్బే! ఏమీలేదండీ. ఈలోప కూర్చుందాం రండి' అంటూ ఆమెను లోనిగది లోనికి తీసుకొనిపోయింది. ఆమెకు ఆమె పిల్లలకు ఏయే సదు పాయాలు చేయాలో— అందుకు త్వరత్వరగా ఉపక్రమిం చింది. ఆమె గారున్న రెన్నాళ్ళూ సుమతి ముళ్ళమీద ఉన్నట్లుగానే ఉంది. ఆమె వెళ్ళిపోతూ తమ్ముడితో, 'ఇదేం దాంపత్యంరా. మీరేమయినా పోట్లాడుకున్నారా ఏమిటి? ఒక మాటలేదు మంతీలేదు. బాగుంది' అని కాస్త ఆగి ఎంతో బాధతో, 'అదెలాగూ లక్ష్మిరా... అది వెళ్ళిపో యింది. అంతే మరి నీ మొగాన కళచూడలేదు' అంది తరువాత ఆయనేమిటో మెల్లగా అన్నాడు' అది మాత్రం సుమతికి వినిపించలేదు. కాని వినాలని సుమతి ఆశించింది. తరువాత ఆ అక్కగారి కంఠం పెద్దదికాలేదు. వెంటనే సుమతి మనసు, 'మాష్టరుగారు ఎంతమంచివారో చూశావా

సుమతీ, అంత మంచివారిని నీవిలా హింసించడం ఏం బాగుంది చెప్పూ' అంది. సుమతి దీర్ఘాలోచనలో మునిగి పోకముందే మాష్టరుగారి అక్క, 'వస్తా సుమతీ... వాణ్ణి ఇక నువ్వే కనిపెడుతూ వుండాలి. వాడిదసలే బేలగుండె. ప్రతిదానికి ఏమిటో అలా పిచ్చిగా కుమిలిపోతాడు, మరి వస్తాను' అంటూ ఆమె సాగిపోయింది. సుమతి లే ఎదలో, ఎవ్వరో 'అయ్యో! ఈ మాష్టరుగారు నీపట్ల దుర్మార్గంగా ప్రవర్తించిఉంటే నీకింత ఇబ్బంది ఉండకపోనేమో... అప్పుడీ అవస్థ ఉండకపోయేది' అని వాపోయారు. మళ్లీ 'కాని... ఇక నువ్వు మాష్టరుగారిని ప్రేమించడమే మంచిది సుమతీ... సూర్యం ఇంకెలాగూ నీవాడు కాడు. నువ్వెంతగా సూర్యం కోసం ఇక్కడ కూర్చొని ఇలా జపిస్తూ ఉన్నా, పరాయి స్త్రీవైన నిన్ను సూర్యం, ఇక ఎప్పటికీ తన వస్తువుగా చూసుకోలేడు. ఒకవేళ అతను నిన్ను దగ్గరకు చేర్చుకో గలిగినా, నీవు అతనికి దగ్గరగా పోలేవు. నీవు లోకానికి పూర్తిగా జడిసిపోయావు. నువ్వు లోకంకోసం బ్రతికే సుమతివి. కాని సూర్యం కోసంకాదు. సూర్యం కూడా ఇది మీరు మొదట చేసిన తప్పు. ఇప్పుడు మీరా తప్పును ఎట్లాగూ దిద్దుకోలేరు. అందుకు మీకు ఏ మాత్రం సమర్థత లేదు. ఇది తెలిసికూడ ఇప్పుడు ఇంకో తప్పు ఎందుకు చెయ్య బోతున్నావు సుమతీ... నేను నీకు సలహా ఇచ్చేదేమిటంటే ఇక నువ్వుమాష్టరుగారిని సుఖపెట్టాలని; అనవసరమైన ఆలోచ

నల్ని ఇంతటితో కట్టిపెట్టాలని.' పాపం సుమతి రెండుకాళ్ళ మీద తలపెట్టుకొని, తలను రెండు చేతులతోనూ పట్టుకొని అలాగే ఉండిపోయింది.

ఆ వేళ ఆదివారం. సుమతి డాబామీద కందులెండబోసింది. వాటిని చేతితో అటూ ఇటూ సర్దింది. డాబామీంచి ఆకసంవైపు ఒకసారి చూసింది. ఒక్క కాకికూడ కనిపించలేదు. విసుగ్గా డాబా అంచుకు నడచి వచ్చింది. భూమ్మీద జనం ఎవ్వరూ తిరుగుతూన్నట్లే లేదు. బహుతీవ్రంగా మండుతపోతూన్న ఎండను ఇంకోసారి చూసి, ఎంతో మెల్లగా మెట్లుదిగి తన గదిలోనికి మాత్రం గబగబా పారిపోయింది. ఆ గది కిటికీలోంచి దొడ్లోని పూలమొక్కలవైపు ఒకసారి చూసింది. పాపమువి వడిలిపోయి కుమిలిపోతూన్నట్లు కనిపించాయి. సుమతి వాటివైపు మరొకసారి చూసింది. ఆమె ఈ లోకాన్ని మరచిపోయింది. ఆమె కన్నులలో ఎంతో మంది ముసలి తలిదండ్రులు ఒక్కసారి మూలుగుతూ సాగిపోయారు. ఎవరో చాలమంది యువకులు, పలురకాల విచిత్ర వేషాల సొగసు బొమ్మల్లా అక్కడకు విచ్చేశారు. ఒక్కొక్క వధువునూ అనేకమంది తనిఖీచేశారు. అందరూ పెదవి విరిచారు. ఇంతలో ఎవ్వరో రూపంలేని కాముకులొచ్చారు. పెళ్ళికూతుళ్ళైన ఆ పిల్లలు కళ్ళుమూసుకున్నారు. పెళ్ళి అయిపోయిందనిపించుకున్నారు. కాపురాల్ని వెలగబెట్టారు.

పిల్లల్ని కన్నారు. వడలిపోయి విషాదంగా వికృతంగా భూమి మీదకు రాలిపోయారు.

సుమతి అలాగే చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఆమె మెదడు కాస్సేపు స్తంభించి పోయింది. సుమతి ఎవలో ఎవరో, 'వీళ్ళంతా బలహీనులు, బలహీనులు' అని పెద్దగా అరిచారు. 'వాళ్లకు ప్రేమలేదు. వాళ్ల ప్రేమకు అర్థం లేదు. అర్థంలేక వాళ్లకు ప్రేమలేదు. వాళ్లు పేదలు, నిరుపేదలు. పేదలకు ప్రేమ ఏమిటి? చాలా బాగుంది సుమతీ ఈ బలహీనులకు వలపు విలువ లోకటా... ఇది చాలా బాగుంది' అని వికృ తాట్టహాసం చేశారు. సుమతి చలించలేదు. ఈ ప్రపంచంలోని బాధలన్నీ స్త్రీలకోసమే అవతరించినట్లు, స్త్రీలను హింసించ డానికే కాచుకొని కూర్చున్నట్లు భావించింది.

ఇంతలో ఆమె తలలోనికి మాస్టరుగారు మెల్లగా ప్రవే శించారు. వారిని గురించి ఆమె మనస్సు. 'సుమతీ... మాస్టరుగారు నిన్నేమి వంచించారు? ఆయన నీకేమి ఇక్క ట్లులు కలిగించారు. ఆయన కన్నులుచూడు. ఎంత విషా దాన్ని ఎంత బాధను దాచుకొని ఉన్నాయో... ఆయన దినదినం నీకు జరిగిన అన్యాయానికే పాపం కుమిలి పోతు న్నాడు. ఇది జరిగిపోయిన దానికి ఆయన అనుభవిస్తూన్న శిక్ష. ఈ శిక్ష నింకెందుకు సుమతీ పొడిగించు కోవటం? జరిగినదానికి విచారిస్తూ ఇలా హరించిపోయేకన్నా, ఉన్న ఈ కాస్తనూ మీ అభిమతాల కనుగుణమైన కొద్ది మార్పు

లతో స్వర్గానికి చేరువగా ఎందుకు మలచుకోరాదూ? ఆలోచించు సుమతీ... అతనా మంచివాడు. అసలే బేల గుండె వాడు. పాపం ఎందుకనో అలా పిచ్చిగా కుమిలిపోతున్నాడు. మరి నీవో సాక్షాత్తూ ఆయన అర్ధాంగివి. అతని కష్టసుఖాలను పంచుకోవలసిన దానివి. ఈ సదవకాశాన్ని జారవిడుచుకొని నీ జీవితాన్ని నీళ్ళపాల్లు చెయ్యడం ఏం బాగుంది? నీ ప్రేమను వృధాపుచ్చకు. దానిలోని విశాల దృక్పథానికి అవరోధాలు కల్పించకు. మాష్టరుగార్ని ప్రేమించు. ప్రేమించి సుఖించు. అంతకన్నా ఈ లోకంలో కావలసిందేముంది సుమతీ...'

సుమతి ఈ లోకంలోనికి పూర్తిగావచ్చేప్పటికి ఆమెకు చుట్టూ ఏమీ కనిపించలేదు. చిట్టచీకటి ఆమెను ముట్టడించింది. కారుమబ్బులు ఆకసాన ఎప్పుడలముకున్నాయో తెలియదు. చల్లనిగాలి వీచడమే తడవుగా హోరున వర్షం కురిసేట్లుగా ఉంది. అయితే ఆ మిత్రుని కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాయి కాలోలు మబ్బులు! ఎదలోని బాధలను చెప్పుకొని తేలికపడాలని ఆ ప్రాణసఖుని రాకకై విషాద గాథల నలుపెక్కిన మొగాలతో ఆకసాన గుండె బరువెక్కి చలనరహితంగా ఉండిపోయాయి. ఆ ప్తమిత్రుడువచ్చి గాఢంగా కౌగిలించుకోగానే అవి రాల్చిన అశ్రువులు ఎంతటి వ్యథాపూరితములు!

వానచినుకుల్ని చూడగానే సుమతికి కందుల మాట జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. 'అయ్యో సుమతీ డాబామీద కందులు. ఇంత పరాకేమిటి. ఊఁ పరుగెత్తు. తడిసిపోతాయి. ఊఁ పరుగెత్తు...' అంది ఆమె మనసు. సుమతి డాబాపైకి గబగబా వెళ్ళింది. 'అయ్యో ఇదేమిటి! మాష్టరుగారున్నారే ఇక్కడ! చేతితో వాటిని బుట్టలో ఎత్తి పోస్తున్నారే... అయ్యో తనేమి చెయ్యాలి. ఇక్కడ ఇప్పుడు తనేమి చెయ్యాలి. వర్షం పడుతూంది. ఇది ఇప్పుడే ముంచుకు రావాలి. అయ్యో ఒక్కరి వల్లగాదే, అరే, ఇదేమిటి వాటిని తనూ చేతులతో ఎత్తి పోస్తూందేమిటి! నేను తెస్తాను, అబ్బే ఫరవాలేదు. కాదు నేను, నేను తెస్తానండి. అరే, బుట్ట ఇంట్లోకి ఎలా వచ్చేసింది. అబ్బ, కొద్దిగానే తడిశాయి నయమే. అబ్బబ్బ వర్షం. హోరున వర్షం, ఇదేం వర్షం. ఎప్పుడూ లేదు. ఈ పట్నంలోని కుళ్ళాయిలన్నీ ఈ ఇంటిపైన చేర్చి ఒక్కసారి వాటిలోంచి నీరు వదిలినట్లే ఉంది. ఇదేం వర్షం కిటికీలోంచి వచ్చేస్తూంది... కిటికీలు మూసెయ్యనా. అయ్యో మూసెయ్యకపోతే ఎలా అబ్బబ్బ చీకటి. అబ్బ! ఎంత చీకటిగా ఉందో. స్విచ్ వేస్తేనో, అవును దీపం వెలిగించకపోతే ఏమీ కనిపించేట్టులేదు. ఎక్కడుందీ స్విచ్చి? అవును, ఇక్కడేగా అయ్యో ఇదేమిటి... ఇక్కడ మాష్టరుగారి చేయి! ఇద్దరమూ ఒకేసారి ఒకే స్విచ్చి నొక్కామా?

సుమతి అంత సమీపంలో మాష్టరుగారిని చూడగానే శిలా ప్రతిమవలె కదలక మెదలక అక్కడే అలా ఉండిపోయింది. ఆమె కన్నులలో నీరు నిండింది. 'నే నిక మిమ్మల్ని విడిచి ఉండలేను. మీరిక నాకు దూరంగా ఉండకండి' అన్న భావమామె మొగంలో మహాద్భుతంగా మెరిసింది. ఆమె ~~గుండెల్లోంచి ఉవ్వెత్తుగా ఉబికి వస్తూన్న దుఃఖం ఆమెలోంచి~~ బహిర్గతమై పసిపిల్లలా, వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది. ఆమె మాష్టరుగారి భుజస్కంధాలపై కన్నీటి వెల్లువలతో సోలిపోయింది.

మాష్టరుగారు కదలలేదు. ఆయన గొంతుక ఒక విధాన పెగిలిరాలేదు. ఆయన అతి కష్టంమీద సుమతికి దూరంగా తొలగి, 'సుమతీ నన్ను ఇంక మరి కొన్నాళ్ళు క్షమించు సుమతీ, నిన్ను తప్పక ప్రేమించగలను' అని ఆయన ఇంకా ఏదో అనడానికి పెదవి విప్పబోతున్నాడు. ఇంకేముంది సుమతి నిలువునా కూలిపోయింది. కుప్పగా, బాధల ముద్దగా, భరించనలవికాని తుపాకి దెబ్బకు కూలిపోయిన చిన్నారి పులుగు కన్నెలా— కూలిపోయింది. మాష్టరుగారు భయంకరంగా ఒక్కసారి 'సుమతీ' అన్నారు అంతే. శబ్దాలను మోసుకు వచ్చే గాలి మరి ఆ ఇంట్లోంచి బయటకురాలేదు!

తెలుగు స్వతంత్ర
5—11—1954